

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001715

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-05-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Меренич Михайло Святославович

2. Mykhailo S. Merenyich

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-9377-0879

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 26-06-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Головне управління Національної поліції в Закарпатській області

Код за ЄДРПОУ: 40108913

Місцезнаходження: вулиця Ференца Ракоці, 13, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9103

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.01, 10.15.16

Тема дисертації:

1. Парадигма доступу до правосуддя: конституційно-правовий аспект
2. The paradigm of access to justice: constitutional and legal aspect

Реферат:

1. У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано новий науково обґрунтований підхід до осмислення парадигми доступу до правосуддя в конституційно-правовому аспекті, з урахуванням викликів сучасного правового розвитку, соціальної стратифікації та функціонування правосуддя в умовах надзвичайних правових режимів. В межах дослідження концептуалізації терміну «правосуддя» наголошено, право на доступ до правосуддя є ключовим елементом правової держави, який забезпечує захист прав і свобод людини та громадянина, а також слугує основою для утвердження справедливості в суспільстві. Резюмовано, правосуддя не зводиться лише до функціонування судової влади, а виступає багатогранним явищем, що охоплює широкий спектр інституційних, процедурних і соціальних механізмів забезпечення справедливості, включаючи альтернативне вирішення спорів, адміністративні процедури та активну участь громадян у реалізації своїх прав. Запропоновано концепцію «правосуддя»

розглядати крізь призму двох основоположних підходів: правосуддя в науково-теоретичному підході (широкому) як багатоаспектну систему правозастосовної діяльності, яка охоплює не лише юрисдикційну функцію судових органів, а й діяльність інших інституцій правозахисного характеру, що спрямована на вирішення правових конфліктів шляхом забезпечення верховенства права, відновлення справедливості, захисту суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також гарантування стабільності правопорядку й ефективності правової системи в суспільстві; правосуддя в конституційно-правовому підході (вужькому) в межах виключно юрисдикційної діяльності судових органів, які функціонують як інститути судової влади, реалізуючи свої повноваження відповідно до принципів верховенства права, законності, незалежності та неупередженості суддів, рівності усіх суб'єктів перед законом і судом, з метою вирішення правових спорів, ухвалення обов'язкових для виконання судових рішень, забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів суб'єктів правовідносин, а також утвердження справедливості, правопорядку та реалізації конституційних цілей держави. Запропоноване авторське розуміння терміну правової стратифікації як процесу диференціації та ієрархізації суб'єктів права за рівнем доступу до правових механізмів, можливостей реалізації та захисту прав, а також за статусом у правовій системі. Виведено функції, що притаманні правовій стратифікації, серед яких: стабілізаційна та диспропорційна. Резюмовано, що принцип рівності не є абсолютним та допускає диференційоване правове регулювання за умови, що воно має об'єктивне та розумне виправдання. В роботі акцентується, в межах XX–XXI століть еволюція судової системи зосереджена не лише на усуненні прямих правових бар'єрів, але й на подоланні структурних перешкод, які можуть обмежувати доступ до правосуддя для різних соціальних груп. Запропоновано розглядати право на доступ до правосуддя крізь призму наступних принципів: принципу диференційованої рівності; принципу правової гарантованості; принципу функціональної ефективності; принципу фінансової доступності; принципу територіальної доступності; принципу процесуальної справедливості та неупередженості; принципу розумності строків; принципу цифрової інклюзивності; принципу інституційної автономії та незалежності; принципу інформаційної транспарентності; принципу соціальної чутливості; принципу адаптивності; принципу узгодженості з міжнародними стандартами; принципу правового просвітництва та правової обізнаності. Представлено модель сучасного стану розвитку та утвердження права на доступ до правосуддя у вигляді «формально-інклюзивного правосуддя», що пояснюється впливом двох важливих факторів: існуванням правових гарантій без реальних механізмів їхньої реалізації, соціально-економічними та адміністративними бар'єрами. Узагальнено, що забезпечення доступу до правосуддя в умовах надзвичайних правових режимів потребує поєднання нормативної визначеності з інституційною адаптивністю судової системи, що зумовлює необхідність розробки цілісної моделі ефективного доступу до правосуддя, яка включає такі ключові елементи: примат верховенства права, стабільність доступу до правосуддя, підтримка вразливих верств населення, міжнародна правова координація, інституційна спроможність судової гілки влади, правова просвіта та інклюзивність участі в доступі, баланс права та безпеки.

2. The dissertation study provides a theoretical generalization and proposes a new scientifically based approach to understanding the paradigm of access to justice in the constitutional and legal aspect, taking into account the challenges of modern legal development, social stratification and the functioning of justice in conditions of extraordinary legal regimes. Within the framework of the study of the conceptualization of the term "justice", it is emphasized that the right to access to justice is a key element of the rule of law, which ensures the protection of human and citizen rights and freedoms, and also serves as the basis for establishing justice in society. In summary, justice is not limited to the functioning of the judiciary, but is a multifaceted phenomenon that encompasses a wide range of institutional, procedural and social mechanisms for ensuring justice, including alternative dispute resolution, administrative procedures and active participation of citizens in the exercise of their rights. It is proposed to consider the concept of "justice" through the prism of two fundamental approaches: justice in a scientific and theoretical approach (broad) as a multifaceted system of law enforcement activity, which encompasses not only the jurisdictional function of judicial bodies, but also the activities of other institutions of a human rights nature, aimed at resolving legal conflicts by ensuring the rule of law, restoring justice, protecting

subjective rights, freedoms and legitimate interests of individuals and legal entities, as well as guaranteeing the stability of law and order and the effectiveness of the legal system in society; justice in the constitutional-legal approach (narrow) within the framework of exclusively jurisdictional activities of judicial bodies that function as institutions of judicial power, exercising their powers in accordance with the principles of the rule of law, legality, independence and impartiality of judges, equality of all subjects before the law and the court, in order to resolve legal disputes, adopt binding court decisions, ensure the protection of the rights, freedoms and legitimate interests of subjects of legal relations, as well as establish justice, law and order and implement the constitutional goals of the state. The author's understanding of the term legal stratification is proposed as a process of differentiation and hierarchization of subjects of law by the level of access to legal mechanisms, opportunities for the implementation and protection of rights, as well as by status in the legal system. The functions inherent in legal stratification are derived, including: stabilization and disproportionate. It is summarized that the principle of equality is not absolute and allows for differentiated legal regulation provided that it has an objective and reasonable justification. The paper emphasizes that within the 20th–21st centuries, the evolution of the judicial system is focused not only on the elimination of direct legal barriers, but also on overcoming structural obstacles that may limit access to justice for various social groups. It is proposed to consider the right to access to justice through the prism of the following principles: the principle of differentiated equality; the principle of legal guarantees; the principle of functional efficiency; the principle of financial accessibility; the principle of territorial accessibility; the principle of procedural fairness and impartiality; the principle of reasonable deadlines; the principle of digital inclusion; the principle of institutional autonomy and independence; the principle of information transparency; the principle of social sensitivity; the principle of adaptability; the principle of consistency with international standards; the principle of legal education and legal awareness. A model of the current state of development and establishment of the right to access to justice in the form of "formally inclusive justice" is presented, which is explained by the influence of two important factors: the existence of legal guarantees without real mechanisms for their implementation, socio-economic and administrative barriers. It is summarized that ensuring access to justice in conditions of emergency legal regimes requires a combination of regulatory certainty with the institutional adaptability of the judicial system, which necessitates the development of a holistic model of effective access to justice, which includes the following key elements: the primacy of the rule of law, stability of access to justice, support for vulnerable groups of the population, international legal coordination, institutional capacity of the judicial branch, legal education and inclusive participation in access, and a balance of law and security.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0119U102624

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Меренич М.С. Поняття та зміст права на доступ до правосуддя в контексті конституційного права. Актуальні питання у сучасній науці. 2024. № 11 (29). С. 607-617.
- 2. Меренич М.С. Феномен правової стратифікації та доступ до правосуддя в добу стародавнього світу та Античності. Успіхи і досягнення в науці. 2024. №9 (9). С. 246-254.
- 3. Меренич М.С. Електронне судочинство як інструмент розширення доступу до правосуддя. Наукові перспективи. 2024. № 11(53). С. 979-987.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0119U102624

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ступник Ярослав Валерійович

2. Yaroslav V. Stupnyk

Кваліфікація: к.ю.н., доцент, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8024-9735

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хотинська-Нор Оксана Зіновіївна

2. Oksana Z. Khotynska-Nor

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4480-6677

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Щербанюк Оксана Володимирівна
2. Oksana V. Shcherbaniuk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1307-2535

Додаткова інформація: ІПН: 2810612767

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пирога Ігор Степанович
2. Ihor S. Pyroha

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2798-7795

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Берч Вероніка Вікторівна
2. Veronika V. Berch

Кваліфікація: к.ю.н., доцент, 12.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3837-4724

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бисага Юрій Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бисага Юрій Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна